

PLAN DZIAŁANIA KT 3 ds. Mikrobiologii Łańcucha Żywnościowego

STRESZCZENIE

Zagadnienia dotyczące mikrobiologii żywności związane są z wieloma rynkami krajowej i europejskiej gospodarki. Zakres tematyczny KT 3 obejmuje ogólne metody badań mikrobiologicznych żywności i pasz, kryteria oceny i metody badań chemicznych środków dezynfekcyjnych i antyseptycznych stosowanych w weterynarii.

Prace KT 3 dotyczą produkcji i handlu różnego rodzaju produktów spożywczych. Stronami zainteresowanymi procesem normalizacji są wszystkie instytucje, które zajmują się obrotem żywności i jakości środków spożywczych, np. producenci żywności (duże i małe przedsiębiorstwa), instytucje handlu żywnością, państwowe i prywatne służby kontroli żywności, instytucje ochrony konsumentów.

Dostępność standaryzowanych metod jest bardzo ważna, pomaga spełnić wymogi w zakresie swobodnego przepływu towarów na rynku. Pozwala to na jednolite określenia produktów żywnościowych na wspólnym rynku.

Państwowe i prywatne laboratoria kontrolujące żywność (w tym laboratoria kontroli jakości w przemyśle spożywczym) mogą korzystać z dokumentów opracowywanych w KT 3. Znajdują się w nich metody, które dają powtarzalne i odtwarzalne wyniki.

Korzystając z norm, analityk nie jest zmuszony do przeprowadzania czasochłonnego i kosztownego dostosowywania metod badań, ponieważ podana w normie metoda badań, może być najbardziej odpowiednią dla danego problemu.

1 ŚRODOWISKO BIZNESOWE KT

1.1 Opis środowiska biznesowego

Na działalność gospodarczą objętą zakresem KT znaczący wpływ mają następujące uwarunkowania polityczne, gospodarcze, techniczne, prawne, społeczne i/lub aspekty regionalne/międzynarodowe: Zakres działalności KT 3 jest ściśle powiązany z jakością mikrobiologiczną i bezpieczeństwem szeroko rozumianych środków spożywczych i innych matryc łańcucha żywnościowego tj.: pasze, kał, gleba, woda, osady czy środowisko produkcji.

Obecnie obowiązujące prawo żywnościowe cechuje się holistycznym podejściem, co oznacza że wszystkie podmioty i uczestnicy łańcucha żywnościowego są zainteresowani oceną jakości mikrobiologicznej i bezpieczeństwa mikrobiologicznego surowców, półproduktów, produktów gotowych.

Równoległe z rozwojem branży paszowej oraz wymaganiami w zakresie kontroli urzędowej i samokontroli wykonywanej przez producentów pasz, następuje rozwój nowoczesnych technik analitycznych. Pociąga to za sobą zarówno konieczność wprowadzania nowych norm analitycznych, dostosowanych do nowych wymagań prawnych, wykorzystujących współczesne osiągnięcia analizy instrumentalnej a także doskonalenie norm jakościowych i dostosowanie ich zarówno do zmieniających się wymogów prawnych jak i do nowych możliwości analitycznych.

Wynika to z wielu powodów, a mianowicie: rozwoju technologii i przetwórstwa żywności, wzrostu wymagań konsumenckich, pojawiania się nowych zagrożeń typu mikrobiologicznego, zmianie sposobu żywienia. Wdraża się proces analizy ryzyka

mikrobiologicznego, który w zakresie oceny ryzyka wymaga wyników badania laboratoryjnego w zakresie czynników mikrobiologicznych.

Po roku 2004 obserwuje się stały i dynamiczny rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego, który charakteryzuje się produkcją wyrobów o wysokim stopniu przetworzenia, gotowych bezpośrednio do spożycia (produkty RTE). Wymaga to prowadzenia badań mikrobiologicznych przy zastosowaniu uznanych w skali międzynarodowej metod znormalizowanych.

Strony zainteresowane rozwojem normalizacji w zakresie mikrobiologii żywności i całego łańcucha żywnościowego to przede wszystkim przemysł spożywczy, organizacje branżowe reprezentujące producentów żywności, dystrybutorzy jak również rolnicy-hodowcy, zainteresowani bezpieczeństwem oraz wysoką jakością surowców żywnościowych i produktów spożywczych. W aspekcie urzędowej kontroli żywności również instytucje państwowe odpowiadające za stanowienie prawa żywnościowego, jego wdrażanie oraz egzekwowanie wymagań (Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Inspekcja Weterynaryjna, Ministerstwo Zdrowia, Główny Inspektorat Sanitarny) są zainteresowane rozwojem normalizacji, zwłaszcza norm metodycznych umożliwiających kontrolę kryteriów mikrobiologicznych zawartych w Rozporządzeniu Komisji nr 2073/2005 z późn. zm.

1.2 Wskaźniki ilościowe dotyczące środowiska biznesowego

Znaczenie rolnictwa należy rozpatrywać przede wszystkim w kontekście zaspokajania światowych potrzeb żywieniowych. Według prognoz Organizacji Narodów Zjednoczonych do spraw Żywności i Rolnictwa (Food and Agriculture Organization of the United Nations – FAO) populacja ludzi na ziemi w 2050 r. osiągnie poziom 9,7 miliarda. Przy rosnącym zaludnieniu, udział terenów rolniczych w powierzchni lądowej świata będzie się systematycznie zmniejszał (obecnie wynosi ok. 40 %). Wobec wzrastającego zapotrzebowania na żywność konieczny jest stały wzrost produktywności światowego rolnictwa. Procesowi intensyfikacji produkcji rolniczej, przy braku odpowiednich działań, towarzyszyć będą negatywne zjawiska związane ze wzrostem wykorzystania zasobów naturalnych oraz degradacją ziemi uprawnej.

Oprócz dominującej w Świecie uprawy zbóż, w związku z rosnącymi dochodami ludności, wzrasta również zapotrzebowanie na żywność bogatą w proteiny, tłuszcze i cukry, co wpływa bezpośrednio na rozwój produkcji zwierzęcej oraz upraw przemysłowych (przede wszystkim roślin oleistych i trzciny cukrowej). Światowa produkcja mięsa wyniosła w 2017 r. 334 mln ton (wzrost w stosunku do 2016 r. o 1,1 p.proc.). Liderami w produkcji mięsa były Chiny (25,9% produkcji światowej), UE (14,3 %) oraz USA (13,7 %).

W ostatnich latach w również w polskim rolnictwie odnotowano wzrost produkcji rolniczej. W 2017 r. wzrost ten wynosił w skali roku 3,0 % i wynikał przede wszystkim ze wzrostu produkcji zwierzęcej (o 5,6 %). Na zwiększenie tej produkcji wpłynął wzrost sprzedaży wszystkich podstawowych gatunków żywca (drób, świnie i bydło) oraz produktów pochodzenia zwierzęcego, takich jak mleko i jego produkty oraz jaja. Pomimo ostatnio odnotowywanych wysokich zbiorów podstawowych upraw rolnych, wzrost wartości produkcji roślinnej był znacznie mniejszy i w roku 2017 wyniósł 0,6 %.

Spowodowane to było głębokim spadkiem zbiorów owoców, które wartościowo stanowią ważną pozycję ogólnej produkcji roślinnej.

Polska jest jednym z unijnych liderów w eksporcie żywności. Lokuje się na pierwszym miejscu w eksporcie drobiu (GUS 2018), poza tym jest jednym z czołowych dostawców jabłek, produktów z branży mleczarskiej i cukierniczej. Udział naszego kraju w światowym imporcie i eksporcie towarów rolno-spożywczych wynosił w 2017 r. odpowiednio 1,5% i 2,3%. Należy nadmienić, że na przestrzeni lat 2007-2017 omawiany udział naszego kraju w międzynarodowym obrocie żywnością wzrósł o ok. 10% w przypadku importu i ok. 21% w przypadku eksportu. Polskie towary rolno-spożywcze stanowią ważną pozycję w całym eksporcie z naszego kraju względem innych sektorów produkcji i z powodzeniem konkurują z produktami rolno-spożywczymi na rynku międzynarodowym innych państw. Najsilniejszą pozycję w międzynarodowym eksporcie stanowią grupy towarów rolno-spożywczych z kategorii: „tytoń” i „napoje”. Konkurencyjne są również towary zaliczone do grupy „żywność i zwierzęta żywe”. Ostatnio odnotowuje się spadek eksportu produktów z grupy „tłuszcze roślinne i zwierzęce”, które przegrywają konkurencję na rynku międzynarodowym, a ich znaczenie dla polskiego eksportu znacząco maleje. W 2017 r. wzrost wartości eksportu był wyższy od wzrostu wartości importu, co wpłynęło na zwiększenie dodatniego salda obrotów handlowych. Nadwyżka generowana w handlu artykułami rolno-spożywczymi wpłynęła na dodatni wynik w handlu zagranicznym ogółem. Należy zauważyć, że wspomniana nadwyżka znacznie przekraczała nadwyżkę notowaną w łącznej wymianie handlowej, liczonej dla produktów z wszystkich sektorów. Podobnie jak w latach poprzednich produkty rolno-spożywcze eksportowane były głównie na rynek unijny, przede wszystkim do Niemiec. Głównym partnerem handlowym Polski w imporcie były również kraje Unii Europejskiej. W roku 2017, w stosunku do roku poprzedniego wartość eksportu towarów rolno-spożywczych do krajów UE wzrosła o 12%, w tym do Niemiec o 18%. Do Polski przywieziono z krajów UE wartościowo o ok. 8% więcej towarów rolno-spożywczych niż przed rokiem. W związku z intensyfikacją działań mających za zadanie zwiększenie eksportu żywności na rynki pozaunijne, w 2017 r. odnotowano wzrost wartości eksportu towarów rolno-spożywczych w handlu z krajami z grupy Pozostałe, tj. m.in.: ze Sri Lanką, Senegalem, Ghaną, Brazylią, Malezją, Meksykiem, USA, Turcją i Kanadą.

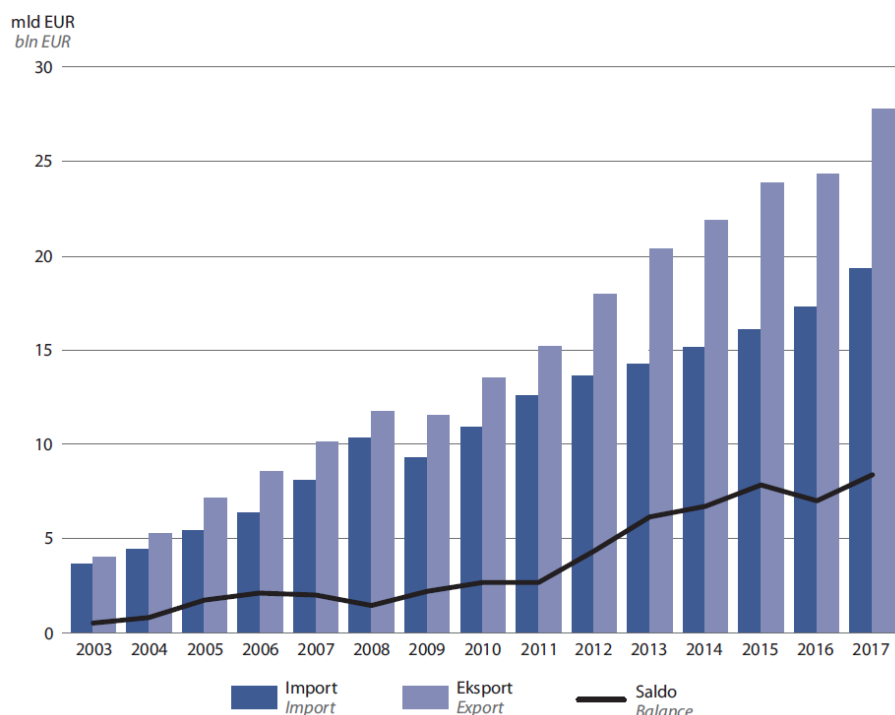
W obrotach handlu zagranicznego towarami rolno-spożywczymi największe przychody dla Polski z eksportu generowały przede wszystkim: mięso (drobiowe, wołowe, wieprzowe), papierosy, wyroby mleczarskie, czekolada i przetwory zawierające kakao, wyroby piekarnicze i cukiernicze, syropy cukrowe, karma dla zwierząt, ryby świeże i przetworzone, przetwory z mięsa, soki owocowe (głównie sok jabłkowy), pszenica oraz mrożone owoce. Wartościowo udział tych towarów w eksporcie towarów rolno-spożywczych ogółem wynosił ponad 60%.

Największe wydatki poniesione zostały na import: mięsa wieprzowego, ryb, makuchów sojowych, czekolady i wyrobów zawierających kakao, karmy dla zwierząt, syropów cukrowych, tytoniu nieprzetworzonego, filetów rybnych, żywych świń, owoców cytrusowych, jak również wyrobów piekarniczych i cukierniczych, serów, przetworów spożywczych z mąki, bananów, wina, mięsa i przetworów, nasion roślin oleistych i tłuszczów roślinnych oraz kawy, herbaty i kakao. Udział importu tych towarów w wartości importu towarów rolno-spożywczych ogółem wynosił blisko 50%.

Spośród roślin oleistych największe znaczenie w światowej gospodarce ma soja (34,7% produkcji światowej w ekwiwalencie oleju) oraz olej palmowy (odpowiednio 31,2%). W EU, w tym w Polsce, do produkcji tłuszczów roślinnych wykorzystywany jest

przede wszystkim rzepak i rzepik. W roku 2017 światowa produkcja soi, palmowca i rzepaku wyniosła odpowiednio 353 mln t, 318 mln t oraz 76 mln t. Liderami w produkcji soi są USA (33,9 % produkcji światowej) i Brazylia (32,5 %), a rzepaku UE (28,5 %) oraz Kanada (28 %). W 2017 r. światowa produkcja surowców cukrowych, do których zalicza się trzcinę cukrową i buraki cukrowe wyniosła odpowiednio 1841 mln ton i 301 mln ton. W produkcji trzciny liderem była Brazylia (41,2 % światowej produkcji), a buraków cukrowych UE (43,6 %). Zwiększone zapotrzebowanie na przetwory mleczne determinuje także wzrost światowej produkcji mleka. W 2017 r. produkcja ta wyniosła ok. 805 mln t, osiągając w porównaniu do 2010 r. wzrost na poziomie ok. 11 %. Udział produkcji rolniczej krajów UE w światowej wartości tej produkcji wynosił w 2017 r. 10,6 %, przy czym obszary związane z tym działem produkcji w krajach członkowskich UE stanowiły 3,8 % światowej powierzchni użytkowanej rolniczo.

Na tym tle, eksport produktów rolnych z Polski, w ujęciu wartościowym wynosił w 2017 r. 33185,5 mln USD i w porównaniu do roku poprzedniego był o 15,7 % większy, a import – 24087,8 mln USD ze wzrostem w skali roku o ok. 14 %. Dodatkowo saldo kształtowało się na poziomie 2,5 mld zł w 2017 r., podczas gdy rok wcześniej wyniosło 17,0 mld złotych. Wartość polskiego importu artykułów rolno-spożywczych w 2017 r., przy wzroście w skali roku o ok. 10 % wyniosła 82,4 mld zł (wobec 75,2 mld zł w 2016 r.) W 2017 r. z UE do Polski zaimportowano produkty rolno-spożywcze o łącznej wartości 58,2 mld zł (wobec 52,2 mld zł w 2016 r.). Znaczący udział towarów rolno-spożywczych importowany był z grupy państw Pozostałe – stanowił ok. 22 % (19,2 mld zł).

Ryc. 1 Wartość polskiego handlu zagranicznego towarami rolno-spożywczymi w latach 2003-2017 w mld Euro.

Trzeba nadmienić, że nie można być pewnym co do stabilności rynku towarów rolno-spożywczych. Możliwość wzrostu krajowego popytu na żywność są ograniczone (stała demografia kraju), występująca okresowo niestabilność krajowej produkcji roślinnej wynikająca ze zmiennych i nie zawsze korzystnych warunków

agrometeorologicznych. Jak również zmiany zachodzące w produkcji żywności wołowego, wieprzowego i drobiowego, które determinują potrzebę rozwoju międzynarodowej wymiany handlowej towarami rolno-spożywczymi. Jak dotąd rozwój eksportu towarów rolnych oraz spożywczych wynikał głównie z konkurencyjności cenowo-kosztowej związanej z niższymi niż w innych krajach cenami surowców i kosztami produkcji, a przede wszystkim niższymi kosztami pracy. Ze względu na przeobrażenia zachodzące w kraju ta sytuacja ulegnie zasadniczym zmianom i będzie wymagać nowych rozwiązań zmierzających do dalszej poprawy konkurencyjności naszych produktów oraz intensyfikacji działań mających na celu dywersyfikację rynków zbytu. Jest to szczególnie istotne w przypadku pojawiania się sytuacji kryzysowych, takich jak rosyjskie embargo, czy afrykański pomór świń (ASF). W Polsce udział produkcji rolno-spożywczej w tworzeniu krajowego PKB, w wyniku przeobrażeń strukturalnych i szybszego tempa wzrostu działów pozarolniczych w gospodarce narodowej, wykazuje tendencję malejącą i w 2017 r. wynosił 2,2 %.

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2016	2017	2016=100
Ziarno 4 zbóż ^a w przeliczeniu na przetwory w kg <i>Grain of 4 cereals^a in terms of preserves in kg</i>	108,0	103,0	103,0	102,0	99,0
Ziemniaki ^a w kg <i>Potatoes^a in kg</i>	110,0	100,0	97,0	96,0	99,0
Warzywa w kg <i>Vegetables in kg</i>	106,0	105,0	106,0	105,0	99,1
Owoce w kg <i>Fruit in kg</i>	44,0	53,0	54,0	53,0	98,1
Mięso i podroby ^b w kg <i>Meat and pluck^b in kg</i>	73,7	75,0	77,6	74,6	96,1
Mleko krowie ^c w l <i>Cows' milk^c in l</i>	189,0	213,0	222,0	218,0	98,2
Jaja kurze w szt. <i>Hen eggs in pcs.</i>	202,0	144,0	145,0	139,0	95,9

^a Dane dotyczą lat gospodarczych; pszenica, żyto, jęczmień, owies. ^b Łącznie z mięsem i podrobami przeznaczonymi na przetwory. ^c Łącznie z mlekiem przeznaczonym na przetwory; bez mleka przerobionego na masło.

Ryc. 2 Spożycie podstawowych artykułów konsumpcyjnych na 1 mieszkańca.

PLAN DZIAŁANIA KT NR 3

DATA: 2022-02-02

Wersja: nr 3

Projekt nr 2

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Zbiory <i>Production</i>			Plony <i>Yields</i>		
	w mln t <i>in mln t</i>	2016=100	2011-2015 ^a =100	w dt/ha <i>in dt/ha</i>	2016=100	2011-2015 ^a =100
Zboża ogółem <i>Cereals total</i>	31,9	107,0	111,1	42,0	104,2	111,1
w tym zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi <i>of which basic cereals including cereal mixed</i>	27,8	109,9	111,2	40,0	105,8	110,8
pszenica <i>wheat</i>	11,7	107,7	116,6	44,8	103,8	108,6
żyto <i>rye</i>	2,7	121,6	97,9	30,6	107,7	110,1
jęczmień <i>barley</i>	3,8	110,2	113,7	42,5	104,7	112,7
owies <i>oats</i>	1,5	107,8	109,0	29,8	103,8	108,0
pszenżyto <i>triticale</i>	5,3	104,1	118,3	39,3	105,9	108,7
mieszanki zbożowe <i>cereal mixed</i>	2,8	117,9	91,9	32,2	106,6	107,1
Rzepak i rzepik <i>Rape and turnip rape</i>	2,7	121,5	108,9	29,5	109,3	104,2
Ziemniaki ^b <i>Potatoes^b</i>	9,2	103,4	115,5	279	97,6	119,7
Buraki cukrowe <i>Sugar beets</i>	15,7	116,3	135,4	679	102,1	115,3
Warzywa gruntowe <i>Field vegetables</i>	4,6	100,8	105,2	x	x	x
Owoce z drzew ^c <i>Tree fruit^c</i>	2,6	65,3	x	x	x	x
Owoce jagodowe ^c <i>Berries^c</i>	0,5	85,5	x	x	x	x

^a Przeciętne roczne. ^b Łącznie ze zbiorami w ogrodach przydomowych. ^c W sadach

Ryc. 3 Produkcja roślinna w Polsce

PLAN DZIAŁANIA KT NR 3

DATA: 2022-02-02

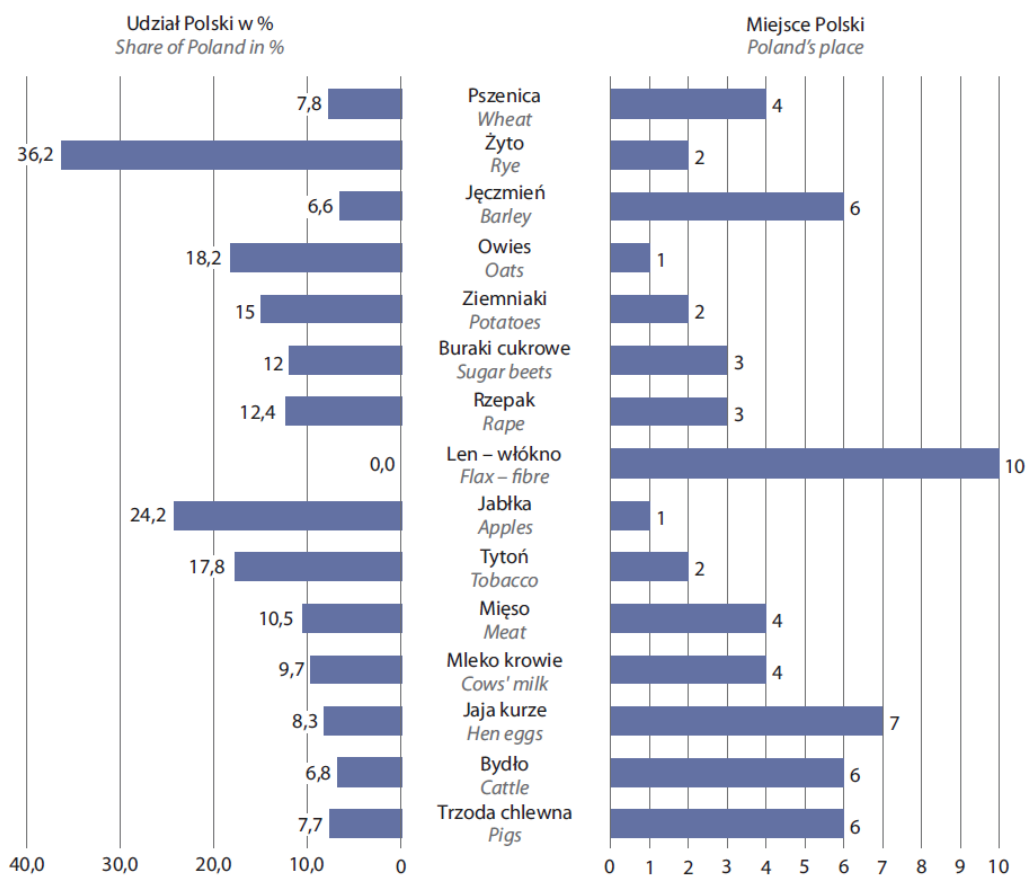
Wersja: nr 3

Projekt nr 2

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2010	2013	2016	2017
Żywiec rzeźny w wadze poubojowej ciepłej (w wbc)^a <i>Animals for slaughter in post-slaughter warm weight^a</i>				
Ogółem ^b w przeliczeniu na mięso łącznie z tłuszczami i podrobami <i>Total^b in terms of meat including fats and pluck</i>	3909	3906	4939	5097
w tym mięso i tłuszcz ^c <i>of which meat and fats^c</i>	3703	3696	4670	4815
wołowe <i>beef</i>	389	373	501	562
cielęce <i>veal</i>	33	20	4	1
wieprzowe <i>pork</i>	1863	1606	1880	1894
Mleko w mln l <i>Milk in mln l</i>				
Ogółem <i>Total</i>	11921	12348	12867	13305
Jaja w mln szt. <i>Eggs in mln units</i>				
Ogółem <i>Total</i>	11124	10042	10600	10694

a W przeliczeniu na mięso, tj. masę mięsno-kostną (łącznie z tłuszczami i podrobami) za pomocą współczynników określających wydajność poubojową poszczególnych gatunków zwierząt. *b* Wołowe, cielęce, wieprzowe, baranie, końskie, drobiowe, kozie, królicze i dziczyzna. *c* Bez podrobów.

Ryc. 4 Produkcja zwierzęca w Polsce

Ryc. 5 Udział oraz miejsce, jakie zajmuje Polska w produkcji w UE, określonych kategorii produktów rolno-spożywczych (GUS 2018).

Spośród wszystkich państw UE Polska znalazła się na pierwszym miejscu w produkcji owsa, przy udziale w produkcji unijnej wynoszącym ok. 18 % oraz na drugim miejscu w produkcji żyta – ok. 36 % żyta zebranego na terenie UE. Nasz kraj jest jednym z czołowych producentów w UE buraków cukrowych, odnotowano ok. 14 % wzrost powierzchni uprawy buraków cukrowych. W 2017 r. w porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano w UE wysoki wzrost (o ok. 11 %) produkcji ziemniaków – do 62,0 mln ton. W Polsce przy wzroście zbiorów o ok. 4 % produkcja ziemniaków wyniosła 9,0 mln ton. Z tym wynikiem Polska zajmowała wysokie, drugie miejsce w produkcji ziemniaków, przy blisko 15 % udziale w produkcji unijnej. W omawianym roku Polska wyprodukowała ok. 2,7 mln t roślin oleistych, głównie rzepaku, co dało naszemu krajowi trzecią lokatę w gronie czołowych producentów rzepaku w UE. Blisko jedna czwarta unijnej produkcji jabłek (24,2 %) pochodziła z Polski, zajmującej pierwsze miejsce w produkcji tych owoców we Wspólnocie. Polska również należy do czołowych unijnych producentów marchwi i cebuli dostarczając na rynek odpowiednio ok. 14 % i ok. 10 % produkcji tych warzyw.

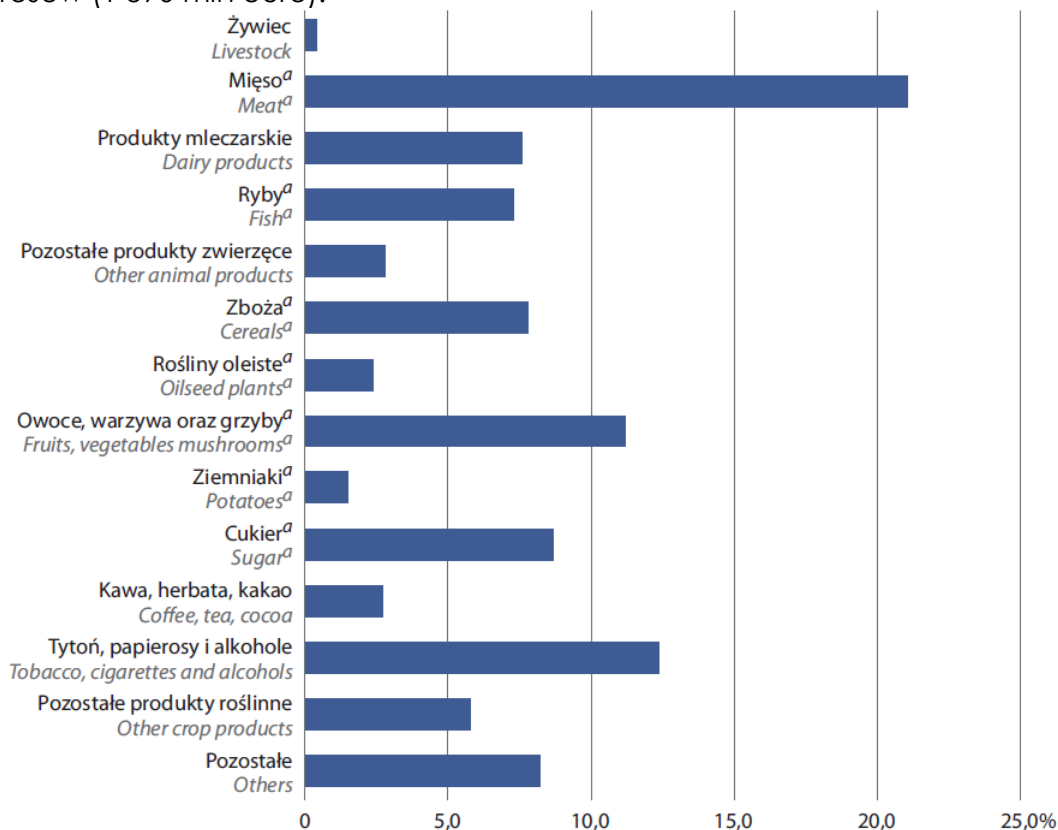
W 2017 r. w Polsce znajdowało się ok. 6 % unijnej populacji bydła oraz ok. 12 % populacji świń, co umieściło nasz kraj na 6 pozycji w UE pod względem wielkości pogłowia tych zwierząt gospodarskich. W 2017 r. kraje UE wyprodukowały 45,2 mln ton mięsa, z czego ponad połowę (23,4 mln t) stanowiła wieprzowina. Produkcja tego gatunku mięsa w UE była nieco niższa niż w 2016 roku. Około jednej czwartej (5,5 mln t) wieprzowiny pochodziło z Niemiec, podczas gdy Polska wyprodukowała blisko 2 mln t

(8,5 %produkcji unijnej). Na poziomie sprzed roku pozostała unijna produkcja mięsa wołowego. Polska produkcja tego gatunku mięsa (558 tys. t) stanowiła 7,2 % unijnej. Produkcja drobiu w UE w 2017 r. była na rekordowo wysokim poziomie (13,2 mln ton). Trzy czwarte omawianej produkcji zlokalizowane było w pięciu państwach członkowskich, przy czym liderem była Polska z produkcją 2,3 mln t (udział w UE – 17,7 %). Szczególnie szybki wzrost produkcji drobiu notowany był w latach 2013-2016, kiedy ceny pasz utrzymywały się na niższych poziomach.

W 2017 r. wyprodukowano w UE 170,1 mln t surowego mleka. Zniesienie kwot mlecznych spowodowało restrukturyzację i dalszą modernizację tego sektora, w tym ukierunkowanie na bardziej produktywne stada. Produkcja mleka krowiego wyniosła 164,8 mln t, z czego Polska wyprodukowała 13,7 mln t (udział w UE – 9,7 %). Średnia mleczność w UE wyniosła 7 t/rok. Najwyższą wydajność od 1 krowy notowano w Danii – 9,6 t, najniższą w Rumunii – 3,2 t, dla porównania w Polsce – 6,4 tony. W omawianym roku kraje Wspólnoty wyprodukowały 7 mln t jaj. Produkcja jaj w Polsce wyniosła 612 tys. t, w tym konsumpcyjnych 525 tys. ton. Polska pod względem produkcji jaj kurzych znalazła się w UE na 7 miejscu. Była także jednym z czołowych producentów jaj wylęgowych (87 tys. ton).

Produktami rolno-żywnościowymi, które generowały największy przychód z eksportu w okresie siedmiu miesięcy 2017 r. były: mięso i podroby z drobiu (1039 mln Euro), pieczywo (824 mln Euro), mięso wołowe (742 mln Euro), ryby (731 mln euro), wyroby czekoladowe (659 mln euro), przetwory mięsne (592 mln euro) mięso wieprzowe (564 mln euro), sery i twarogi (421 mln euro), pszenica (312 mln euro), soki owocowo-warzywne (9274 mln euro). Duże wpływy uzyskiwano również z wywozu papierosów (1 390 mln euro).

Ryc. 6 Udział poszczególnych kategorii produktów w eksporcie.

Na podstawie danych z Polskiej Agencji Informacji i Inwestycji Zagranicznych, w sektorze produkcji spożywczej działało w 2013 r. 2559 przedsiębiorstw zatrudniających powyżej 9 osób. 95 % z nich zajmuje się produkcją art. spożywczych (pozostałe produkcją napojów). Blisko połowa przedsiębiorstw zatrudnia do 49 osób, w kolejnych 40 % zatrudnienie wynosi między 50 a 249 pracujących, a 11 % przedsiębiorstw liczy co najmniej 250 pracujących. Firmy z tej ostatniej grupy są odpowiedzialne za 63 % przychodów ze sprzedaży całego sektora spożywczego. Udział przedsiębiorstw dużych (250 i więcej pracujących) jest wyższy wśród producentów napojów (14,1 % liczby przedsiębiorstw, realizujących 81 % przychodów ze sprzedaży całego działu) niż wśród producentów art. spożywczych (10,9 % liczby przedsiębiorstw, 60 % przychodów ze sprzedaży). Sektor spożywczy jest jedną z najważniejszych i najszybciej rosnących gałęzi polskiej gospodarki. Zatrudnionych jest w niej 10,5 % (1720 tys) wszystkich pracowników zatrudnionych w przemyśle (dane z 2016 roku).

Na liście największych firm wyraźnie wybijają się trzy grupy przedsiębiorstw. Są to producenci alkoholi (na czele z Kompanią Piwowarską, zajmującą pierwsze miejsce rankingu), producenci mięsa i wyrobów z mięsa oraz przedstawiciele branży mleczarskiej. Od blisko 20 lat w sektorze zauważalna jest postępująca koncentracja i konsolidacja działalności produkcyjnej, wynikająca z dążeń grup kapitałowych oraz firm-liderów poszczególnych branż do redukcji kosztów i zwiększania konkurencyjności na rynkach międzynarodowych. W porównaniu z gospodarkami europejskimi, stopień konsolidacji polskiego sektora spożywczego wciąż jest niższy. W kolejnych latach można oczekiwać kontynuacji tego procesu przez dalsze fuzje i przejęcia. Procesy te ułatwiać będzie struktura własnościowa sektora, w której występuje nikły udział własności publicznej. Ze względu na specyficzne cechy przetwórstwa żywności (duża pracochłonność, silne powiązania z rynkiem lokalnym, znaczna różnorodność asortymentowa, krótkoseryjność produkcji) procesy konsolidacji nie obejmują jednak wszystkich rodzajów działalności, a na rynku zawsze istnieć będzie znaczna ilość firm małych i średnich.

2 OCZEKIWANE KORZYŚCI Z REALIZACJI PRAC KT

- Poprawa jakości produktów żywnościowych
- Obniżenie kosztów uzyskania wyników badań – oszczędności uzyskane w wyniku stosowania PN
- Ułatwienie procesów handlowych dzięki precyzyjnemu opisowi produktu
- Podwyższenie jakości produktów na rynku co przekłada się na wyższy standard życia

3 CZŁONKOSTWO W KT I STRUKTURA KT

Każdy podmiot krajowy zainteresowany daną tematyką ma prawo zgłosić chęć uczestnictwa w KT i po spełnieniu wymogów proceduralnych (procedura Z2-P3 w

powiązaniu z Z2-P1) stać się członkiem KT. Każdy członek KT realizuje zadania KT poprzez swoich reprezentantów.

Aktualny skład KT jest podany na stronie www.pkn.pl, w Wykazie OT.

4 CELE KT I STRATEGIA ICH REALIZACJI

4.1 Cele KT

Opiniowanie norm i innych dokumentów z zakresu prac KT 3.

Terminowa (zgodna z przyjętymi harmonogramami) realizacja wszystkich prac ujętych w Programie prac normalizacyjnych KT 3 (prPN-prEN, prPN-EN).

4.2 Strategia ustalona do osiągnięcia celów KT

- aktywne uczestnictwo w głosowaniach wszystkich członków KT 3,
- aktywne uczestnictwo w pracach i posiedzeniach KT wszystkich członków,
- uczestnictwo ekspertów w pracach komitetów technicznych europejskich,
- Weryfikacja lub wycofanie wszystkich innych norm, które są w bieżącym programie prac KT 3 wg okresowych przeglądów,
- aktywne poszukiwanie źródeł finansowania tłumaczeń,
- aktywne poszukiwanie wykonawców prac normalizacyjnych,
- aktywny udział w procesie powstawania Norm Europejskich.

4.3 Aspekty środowiskowe

Działalność KT 3 nie wpływa bezpośrednio na aspekty środowiskowe, a w szczególności na ochronę środowiska. Niemniej jednak, biorąc pod uwagę kierunek i zakres działania normalizacji, KT 3 stanowi i daje pomocne narzędzia w zakresie kontroli i eliminacji rzeczywistych i potencjalnych zagrożeń dla środowiska naturalnego i ochrony zdrowia publicznego.

5 CZYNNIKI WPŁYWAJĄCE NA REALIZACJĘ PROGRAMU PRAC KT 3 I WPROWADZANIE NOWYCH TN DO PROGRAMU PRAC

Każdy zainteresowany ma możliwość zgłaszania tematów normalizacyjnych (TN) wypełniając Karty nowego tematu (KNT) lub Karty propozycji tematu normalizacyjnego (KPT).

Każdy zgłoszony TN jest wprowadzany do programu KT. KT decyduje o kontynuacji lub zaniechaniu tematu normalizacyjnego.

W programie prac prezentowane są wszystkie TN będące aktualnie w opracowaniu.

Program prac KT znajduje się na stronie www.pkn.pl, w Wykazie OT, po wybraniu numeru właściwego KT.

Drugi element numeru tematu normalizacyjnego wskazuje numer Podkomitetu Technicznego opracowującego temat, np. numer tematu normalizacyjnego XXX.1.XXXX oznacza wykonywanie w KT XXX PK 1 (Podkomitecie Technicznym nr 1 Komitetu Technicznego XXX). Jeżeli drugi element przyjmuje wartość zero oznacza to, że TN jest opracowywany w KT.

Czynnikami mogącymi wpływać negatywnie na terminowe wykonanie prowadzonych prac normalizacyjnych oraz na wprowadzanie do programu prac nowych tematów normalizacyjnych są m.in.:

- brak w KT ekspertów mogących ocenić poprawność postanowień projektu normy/innego dokumentu normalizacyjnego,
- brak środków finansowych na opracowanie danej PN (w przypadku tłumaczeń),
- konieczność poszukiwania wykonawcy danej normy.

6 WYKAZ PROPOZYCJI TEMATÓW NORMALIZACYJNYCH, DLA KTÓRYCH KT PRZEVIDUJE POZYSKANIE ZAMAWIAJĄCYCH W RAMACH PRAC NA ZAMÓWIENIE

Nie przewiduje się.